

Vaste Kamercommissie voor Buitenlandse Zaken
Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Amsterdam, 2 oktober 2009

Partos 105/09/sdl/700

Betreft: reactie Partos op Rijksbegroting Buitenlandse Zaken 2010
Bijlage: vragen n.a.v. de Rijksbegroting Buitenlandse Zaken 2010

Geachte leden van de commissie,

In de memorie van toelichting bij de vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor het jaar 2010 constateert de regering dat ontwikkelingslanden, hoewel zij hard worden getroffen door de financieel-economische crisis, 'part noch deel' hebben aan de oorzaak van de crisis, en waarschuwt zij dat ontwikkelingslanden niet 'twee keer het kind van de rekening' mogen zijn. Partos verwelkomt de vasthoudendheid die het kabinet toont waar het gaat om de koppeling tussen het ODA-budget en het Bruto Nationaal Product (BNP). Ook verwelkomen wij het standpunt van de regering dat, volgens het principe 'de vervuiler betaalt', klimaatfinanciering additioneel behoort te zijn aan het budget voor ontwikkelingssamenwerking.

Toch is er reden voor zorg. Terwijl alle financiële stromen naar ontwikkelingslanden afnemen (zowel handelsinkomsten, buitenlandse investeringen, commerciële leningen, als overboekingen van migranten lopen terug), nemen de werkloosheid, kindersterfte, honger en extreme armoede in ontwikkelingslanden toe. Tegelijkertijd daalt de hulp, die nu juist harder nodig is dan ooit. Door het dalend nationaal inkomen valt het Nederlandse budget voor ontwikkelingssamenwerking komend jaar ongeveer 600 miljoen euro lager uit dan verwacht. Wij willen de regering dan ook aansporen om in de komende jaren vast te houden aan de norm van 0,8% en klimaatfinanciering daarbovenop te financieren. De klappen die arme landen te verduren krijgen zijn onevenredig zwaar; verdere bezuinigingen bovenop de daling als gevolg van de koppeling aan het BNP zou hen zeker het kind van de rekening maken.

Nu de noodzaak van financiële steun aan ontwikkelingslanden groter is dan ooit, is het des te belangrijker om de schaarse middelen zo effectief mogelijk in te zetten en goed te toetsen op hun ontwikkelingsrelevantie. Momenteel is 562 miljoen euro (12% van het ODA budget) gereserveerd voor uitgaven waarvan de ontwikkelingsrelevantie volgens de leden van Partos dubieus is. De uitgaven aan de eerstejaarsopvang asielzoekers (begroot op 262 miljoen euro tegenover 248 miljoen in 2009 en 174 miljoen in 2008) behoren door het Ministerie van Justitie betaald te worden, aangezien de uitgaven niet noodzakelijk bijdragen aan armoedebestrijding in ontwikkelingslanden. De uitgaven aan kwijtschelding van exportkredietsschulden zijn begroot op 300 miljoen euro – tien keer zoveel als het voorgaande jaar. Aangezien de verzekerde transacties niet getoetst zijn op ontwikkelingsrelevantie, en de verzekering bovendien kostendekkend hoort te zijn, behoren deze uitgaven niet ten laste te komen van het ODA-budget. Partos vraagt de Minister zich te houden aan het eerder

ingenomen regeringsstandpunt, in overeenstemming met de Monterrey Consensus, dat schuldkijschelding niet ten koste mag gaan van bestaande ODA budgetten.¹

Ook ziet Partos geen enkele reden om meer soorten veiligheidsgerelateerde uitgaven bij het ODA-budget onder te brengen. Vanzelfsprekend draagt veiligheid bij aan ontwikkeling, maar ontwikkeling draagt ook bij aan meer veiligheid. Of er op het gebied van veiligheidsuitgaven sprake is van oneigenlijk gebruik van ODA middelen, valt aan de hand van beschikbare gegevens momenteel moeilijk vast te stellen. Het is van belang dat in dit opzicht volledige helderheid geboden wordt over de ontwikkelingsrelevantie van de uitgaven uit het Stabiliteitsfonds (begroot op €91 miljoen in 2010).

Ten slotte willen wij u graag wijzen op een nieuwe post op de begroting (XIII Economische Zaken, artikel 50: het gericht ondersteunen van het bedrijfsleven in kansrijke sectoren in binnen en buitenlandse markten), gericht op de rol die ambassades kunnen spelen bij economische diplomatie en dienstverlening voor het bedrijfsleven. Voor het eerst komt een – zij het nog gering - bedrag (5 miljoen euro) uit het ODA budget. Mede met het oog op mogelijke groei van deze post in de komende jaren, achten wij het van belang dat de regering de ontwikkelingsrelevantie van deze uitgaven aantoont.

Afsluitend willen wij benadrukken dat wij het streven naar een geïntegreerde beleidsagenda volledig onderschrijven. De strijd tegen armoede kan niet slagen met de inzet van hulp alleen maar vergt ook inzet op andere beleidsterreinen, bijvoorbeeld waar het gaat om conflictpreventie, onderwijs, gezondheidszorg, eerlijke handel, het tegengaan van kapitaalvlucht, klimaatverandering, of hervorming en verduurzaming van de financiële sector. Voor deze inzet is draagvlak nodig vanuit de Nederlandse bevolking. Geïntegreerd beleid mag echter niet leiden tot oneigenlijk gebruik van ODA-middelen.

Met het oog op bovenstaande voorbeelden en op vergelijkbare discussies die op het niveau van de Europese Unie gevoerd worden over integratie van uitgaven voor ontwikkeling, veiligheid en klimaat², onderstrepen wij het belang van een open debat over het budget van ontwikkelingssamenwerking. Daarbij moet de ontwikkelingsrelevantie van alle uitgaven voorop staan. Wij hopen dat u zich hiervoor tijdens de begrotingsbehandeling zult inzetten.

Graag zijn wij bereid het bovenstaande toe te lichten in een gesprek. Wij wensen u een goed debat toe met de Minister.

Met vriendelijke groet,

Adri Nieuwhof
Directeur a.i. Partos

¹ Destijds oarmde de regering het uitgangspunt dat schuldkijschelding additioneel moest zijn. In de praktijk financierde de regering de uitgaven hiervoor uit de groei van het BNP en meende zij dat additionaliteit in de tijd gewaarborgd zou zijn (Tweede Kamer, Vergaderjaar 2002-2003, 28 600 V, nr. 72, p. 5). Dit argument is met de daling van het BNP komen te vervallen, zodat van additionaliteit geen sprake meer is.

² European Commission, Communication 15 September 2009, Policy Coherence for Development - Establishing a Policy Framework for a Whole-of-the-Union Approach.

Bijlage bij *reactie Partos op Rijksbegroting Buitenlandse Zaken 2010*

Suggesties schriftelijke vragen ter verduidelijking van de Rijksbegroting Buitenlandse Zaken 2010 op het gebied van Internationale Samenwerking.

1. Wat is het precieze mandaat van de ambtelijke commissie internationale samenwerking die onderzoek moet doen naar 20% mogelijke besparingen vanaf 2011?
2. In 2010 is sprake van een kasschuif van €100 miljoen. In 2009 betrof de kasschuif €78,5 miljoen. Is er een garantie dat deze middelen in 2011 terugvloeien naar de BuZa begroting, of is dit aan bepaalde voorwaarden verbonden? (HGIS p. 24)
3. Hoe worden de voorziene €5 miljoen uitgaven van het Ministerie van Economische Zaken op de post 'Het gericht ondersteunen van het bedrijfsleven in kansrijke sectoren op zowel binnen- als buitenlandse markten', die toegeschreven worden aan het ODA-budget, besteedt?(HGIS p. 21).
4. Kan inzicht gegeven worden in de voorziene besteding van de middelen in het Stabiliteitsfonds voor 2010 en op welke wijze deze bestedingen getoetst worden aan de ODA criteria?
5. In de beleidsnota 'Samen werken aan mondiale uitdagingen' (april 2009) kondigt de Minister intensiveringen aan van de besteding via multilaterale organisaties. Kan de Minister een vergelijking maken tussen de actuele bijdragen aan de multilaterale organisaties in 2009, de financiële keuzes uit genoemde nota en de keuzes in de begroting 2010, zodat inzichtelijk wordt welke verschuivingen precies optreden?
6. In de beleidsnota over hernieuwbare energie is destijds een bedrag van €500 miljoen genoemd dat beschikbaar gesteld zou worden voor dit doel. Kan de Minister aangeven welk deel van dit bedrag uit het ODA budget van dit en de komende jaren gedekt wordt, en welk deel van elders komt, zodat inzichtelijk wordt om hoeveel additionele middelen het gaat? Is het juist dat het kabinet de oorspronkelijk voor dit doel voorziene middelen vanaf 2011 niet meer kan garanderen vanwege noodzakelijke ombuigingen?
7. In hoeverre houdt de regering zich met de voorgenomen uitgaven voor EKI schuldkijschelding in 2010 aan het eerder ingenomen standpunt dat uitgaven voor schuldkijschelding additioneel moesten zijn en niet ten koste mochten gaan van middelen bedoeld voor andere ODA uitgaven? (Tweede Kamer, Vergaderjaar 2002-2003, 28 600 V, nr. 72, p. 5).
8. Kan de Minister aangeven hoe het bedrag van €262 miljoen voor opvang van asielzoekers (HGIS p. 26) tot stand komt? Houdt de stijging van dit bedrag over de jaren gelijke tred met verwachte aantallen asielzoekers?
9. Is de waarneming juist dat op humanitaire hulp in 2010 bezuinigd wordt, maar dat deze bezuinigingen in de daarop volgende jaren weer worden teruggedraaid? (HGIS p. 17)
10. Kan de Minister een overzicht verstrekken waarin de huidige uitgaven per partnerland (2009) vergeleken worden met de staatjes die in de HGIS voor 2010 verstrekt zijn?